

Høring Vg3 gartnerfaget

Uttalelse - Vestland fylkeskommune

Status	Innsendt til Utdanningsdirektoratet Innsendt og bekreftet av instansen via: heidi.bjonnes.larsen@vlfk.no
Innsendt av	Heidi Bjonnes Larsen
Innsenders e-post:	heidi.bjonnes.larsen@vlfk.no
Innsendt dato	15.11.2020
Hvilken fylkeskommune?:	Vestland fylkeskommune Fylkeskommune (Offentlig)
Stilling	Semiorrådgjevar

✓ Jeg bekrefter at jeg uttaler meg på vegne av hele fylkeskommunen.

Læreplan i Vg3 gartnerfaget

Avsender: Utdanningsdirektoratet

1. OM FAGET

1.1. FAGETS RELEVANS OG SENTRALE VERDIER

Vg3 gartnerfaget handler om å produsere og vedlikeholde planter til både mat og dekorasjon, og å beplante og vedlikeholde både offentlige og private grønne områder. Videre handler faget om å utvikle og bevare felles ressurser, biologisk mangfold og miljø for framtidige generasjoner. Faget skal også gi lærlingene kompetanse innenfor produksjon, vedlikehold og omsetning av planter og forberede dem til framtidig yrkesutøvelse i gartnernæringen.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringen. Vg3 gartnerfaget skal bidra til å forvalte tradisjoner og mangfold i gartnernæringen. Faget skal videre bidra til kunnskap om produksjon av mat og planter for framtidige generasjoner, og til å utvikle kompetanse til å utføre arbeid etter gartnernæringens krav til kvalitet, miljø, etikk, kretsløpstankegang og bærekraftig utvikling.

1.2. KJERNEELEMENTER

1.2.1. FORMERING, VEKST OG UTVIKLING HOS PLANTER

Kjerneelementet formering, vekst og utvikling hos planter handler om å produsere og bruke planter, og å forvalte og bruke ressursene i en gartnerbedrift. Det handler også om forståelse for jord, biologiske prosesser, plantenes livsgrunnlag og plantehelse, og produksjon og bruk av planter til mat og opplevelser.

1.2.2. PRAKTISK YRKESUTØVELSE

Kjerneelementet praktisk yrkesutøvelse handler om å innarbeide praktisk handlag, og å kunne utføre arbeidsoppgaver som er vanlige i gartnernæringen til rett tid og med den nøyaktighet oppgaven krever for god utførelse. Praktisk yrkesutøvelse omfatter også bruk av teknologi og digitale verktøy i tilknytning til planlegging, drift og rapportering, og i bruk og vedlikehold av teknisk utstyr. Det innebærer også å sette seg inn i og ta i bruk nye teknologiske løsninger, og å optimalisere energi- og ressursbruken. Praktisk yrkesutøvelse handler videre om å se teknologi og praktisk hverdag i sammenheng.

1.2.3. BÆREKRAFTIG FORVALTNING AV GARTNERENS RESSURSER

Kjerneelementet bærekraftig forvaltning av gartnerens ressurser handler om at en gartner både skal forvalte ressurser med hensyn til natur, miljø og klima, og kunne optimalisere bedriften med tanke på økonomi og arbeidsinnsats. Kjerneelementet handler også om grunnleggende kunnskap om økonomiske rammevilkår, verdikjeden for mat og planter og organisasjoner knyttet til næringen, som selvstendig næringsdrivende og som arbeidstaker i en gartnerbedrift.

Kjerneelementet handler også om kompetanse i konvensjonelle og økologiske driftsformer, og om sammenhengen mellom biologiske prosesser, naturens tålegrenser og menneskelig aktivitet. Det handler om å se mulighetene som ligger i gartnerbedriften med tanke på innovasjon og entreprenørskap, og ha kunnskap om omsetning og salg av produkter og tjenester knyttet til gartnervirksomheten.

1.2.4. SIKKERHET OG KVALITET

Kjerneelementet sikkerhet og kvalitet i gartnernæringen handler om helse, miljø og sikkerhet, og om kvalitetssikring som er grunnleggende for å ivareta egen og andres sikkerhet og helse. Kjerneelementet handler også om å ha kunnskap om krav til internkontroll og økonomistyring. Sikkerhet og kvalitet handler om kunnskap om lover og regler for import og omsetning av gartnerprodukter, plantehelse, kvalitet på produkter og tjenester. Videre handler kjerneelementet om avfallshåndtering, resirkulering og sirkulærøkonomi.

1.3. TVERRFAGLIGE TEMAER

1.3.1. BÆREKRAFTIG UTVIKLING

I Vg3 gartnerfaget handler det tverrfaglige temaet bærekraftig utvikling om at lærlingene skal være bevisst hvordan profesjonell mat- og planteproduksjon påvirker natur, miljø og klima, hvordan gartnerfaget bidrar til bærekraftig verdiskaping i samfunnet, og gartnerfagets ansvar for å forvalte ressursgrunnlaget for kommende generasjoner.

1.4. GRUNNLEGGENDE FERDIGHETER

1.4.1. MUNTlige FERDIGHETER

Muntlige ferdigheter i Vg3 gartnerfaget innebærer å kunne presentere gartnernæringens produkter og plantefaglige kompetanse for ulike målgrupper. Muntlige ferdigheter er å kunne forklare og begrunne valg i forbindelse med produksjonsprosesser. Det betyr også å kunne lytte og ta del i diskusjoner om metoder, beskrive arbeidsoppgaver, bruke fagterminologi og instruere andre.

1.4.2. Å KUNNE SKRIVE

Å kunne skrive i Vg3 gartnerfaget betyr å kunne presentere prosesser og produkter, å kunne dokumentere ulike typer produksjon og plantebruk, og å kunne dokumentere egen aktivitet knyttet til dette. Å kunne skrive betyr å kunne kommunisere skriftlig med kunder og leverandører. Å kunne skrive betyr også å kunne oppfylle krav til dokumentasjon som ligger i de ulike kontrollsystemene.

1.4.3. Å KUNNE LESE

Å kunne lese i Vg3 gartnerfaget innebærer å lese og forstå arbeidsinstrukser, planer, bruksanvisninger og faglitteratur. Det betyr også å kunne sette seg inn i, og forstå, regelverk og kvalitetskriterier. Å kunne lese betyr å kunne tolke dokumenter og avtaler som er gjort med kunder og leverandører. Videre betyr det å kunne følge med i debatter knyttet til faget og næringen i ulike medier.

1.4.4. Å KUNNE REGNE

Å kunne regne i Vg3 gartnerfaget innebærer å kunne bruke tall og beregninger for å planlegge innkjøp og salg, å beregne mengde jord, gjødsel, planter og frø, og å beregne plantenes plassbehov etter hvert som de vokser til. Å kunne regne betyr også å analysere ulike typer tilbud, produkter og produksjoner. Det betyr å utarbeide og forstå tabeller, diagrammer og enkel statistikk og å utføre kalkulasjon knyttet til produksjon, tilbud og produkter.

1.4.5. DIGITALE FERDIGHETER

Digitale ferdigheter i Vg3 gartnerfaget innebærer å kunne bruke og navigere på relevante digitale ressurser og å tilegne seg, behandle, tolke og vurdere informasjon fra digitale kilder. Digitale ferdigheter handler også om å kunne tilføre nødvendige rådata til digitale verktøy, kunne kommunisere og samhandle via digitale løsninger og å skaffe seg informasjon for å kunne planlegge og optimalisere sine produkter og tjenester.

2. KOMPETANSEMÅL OG VURDERING

2.1. KOMPETANSEMÅL OG VURDERING VG3 GARTNERFAGET

2.1.1. KOMPETANSEMÅL

Mål for opplæringen er at lærlingen skal kunne

- planlegge arbeidsoperasjoner og dyrke planter ved å bruke både konvensjonelle og økologiske metoder
- styre og kontrollere utviklingen av en plante under ulike dyrkingsforhold, fra formering til ferdig produkt, ut fra jord- og vannanalyser og miljømessige vurderinger
- identifisere vanlige fysiologiske skader, skadegjørere og nytteorganismer
- forebygge og behandle planter mekanisk, biologisk og kjemisk mot ugras, skadegjørere og fysiologiske skader
- vurdere risiko og gjennomføre risikoanalyse i arbeid med planteproduksjon, og utføre arbeidet på en ergonomisk riktig måte og i tråd med gjeldende regelverk for helse, miljø og sikkerhet
- foreslå miljø- og energiøkonomiserende tiltak, vurdere muligheten for gjenbruk og flerbruk av ressurser
- beskrive prosesser i planter og planteprodukter etter høsting og lagre planteprodukter etter ulike lagringsteknikker
- planlegge, gjennomføre og vurdere bruk av planter og planteprodukter som estetiske og kulturelle elementer
- utforske og gjøre rede for kulturplanters betydning som mat, medisin og dekorasjon i et historisk perspektiv
- identifisere og beskrive kulturplanter med norske og botaniske navn
- identifisere og beskrive planter som kan gi allergi eller forgiftning
- måle opp et areal, foreslå beplantning og presentere en skisse i tråd med kundens ønske

- gjennomføre en beplantning i samsvar med en plan og lage en skjøtelsesplan som dokumenterer arbeidsoppgaver for et område
- vedlikeholde planter i ulike miljøer og optimalisere forholdene for plantene
- beskrive ulike omsetningsformer og økonomiske, politiske og organisatoriske rammebetingelser for gartner næringen
- gjøre rede for sammenhenger mellom økonomiske resultater, bruk av arbeidskraft, energibruk og produktkvalitet
- velge og bruke digitale verktøy og teknologi, og riktige maskiner og utstyr, i planlegging og gjennomføring av ulike arbeidsoperasjoner
- delta i planlegging og gjennomføring av en kostnadseffektiv og miljøvennlig gartnerproduksjon og gjøre rede for sammenhengen mellom dyrkingsmetode og utbytte i ulike planteproduksjoner
- utarbeide anbud i forbindelse med et enkelt arbeidsoppdrag og klargjøre produkter for salg, kalkulere og fastsette pris på produktene
- vurdere muligheten for produktutvikling og lage utstillinger som en del av markedsføringen
- utforske og bruke regelverket for plantehelse og bruk av plantevernmidler i eget arbeid
- kontrollere importert plantemateriale for sykdom og smittefare i henhold til gjeldende regelverk
- ivareta kontrollrutiner og dokumentasjonskrav for lagring, pakking, transport og logistikk
- gjennomføre vedlikehold og tilsyn av bygninger, maskiner og utstyr
- gjennomføre vedlikehold og tilsyn av vannings- og dreneringssystemer og beskrive ulike hydrotekniske løsninger
- arbeide etter regelverk og avtaler som regulerer arbeidsforholdet i faget, og gjøre rede for arbeidsgiverens og arbeidstakerens plikter og rettigheter

2.1.2. UNDERVEISVURDERING

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse. Lærlingen viser og utvikler kompetanse i Vg3 gartnerfaget når den bruker kunnskaper, ferdigheter og kritisk tenkning til å løse arbeidsoppgaver i lærefaget.

Instruktøren skal legge til rette for lærlingmedvirkning og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgaver. Instruktøren og lærlingen skal være i dialog om lærlingens utvikling i Vg3 gartnerfaget. Lærlingen skal få mulighet til å uttrykke hva de opplever at de mestrer, og reflektere over egen faglig utvikling. Instruktøren skal gi veiledning om videre læring og tilpasse opplæringen slik at lærlingen kan bruke veiledningen for å utvikle kompetansen sin i lærefaget.

3. VURDERINGSORDNING

Opplæringen i Vg3 gartnerfaget skal avsluttes med en fagprøve. Alle skal opp til fagprøven, som skal gjennomføres innenfor en tidsramme på minst tre virkedager.

? Er læreplanen tilstrekkelig framtidsrettet og relevant for behovene i arbeidslivet?

Ja

Innhaldet i læreplanen framstår som relevant og framtidsretta. Kompetansemål er retta mot 'læringsen', for å sikre at vaksne som gjennomfører gartnarutdanning vert inkludert i læreplanen kan det stå lærlingen/eleven.

? Er sentrale verdier synliggjort i læreplanen på en god og relevant måte?

Teksten om sentrale verdier skal beskrive hvilke verdier og prinsipper fra overordnet del som faget særlig kan bidra til å realisere gjennom opplæringen.

Ja

Læreplanen fangar godt opp sentrale verdiar. Det kan vurderast om inntening og eventuelt økonomiforståing og skulle vore løfta opp som ein sentral verdi.

? Beskriver kjerneelementene det mest sentrale innholdet lærlingene skal lære i lærefaget?

Kjerneelementene skal ramme inn det viktigste innholdet i faget og beskrive det lærlingene må kunne for å mestre og anvende kompetansen i faget.

Ja

For å sikre at vaksne som gjennomfører gartnarutdanning vert inkludert i læreplanen kan det står lærlingen/eleven.

? Er de utvalgte tverrfaglige temaene en sentral del av det faglige innholdet i lærefaget?

De tverrfaglige temaene inngår i opplæringen i alle fag. Tema blir bare beskrevet i de læreplanene der de er en sentral del av innholdet i faget.

Ja

For å sikre at vaksne som gjennomfører gartnarutdanninga vert inkludert i læreplanen bør læreplanen gje rom for at Vg3 kan bli gjennomført som skulefag.

? Er de utvalgte grunnleggende ferdighetene integrert i læreplanen på en god måte?

Tekstene om grunnleggende ferdigheter skal beskrive hvordan ferdighetene er en del av kompetansen i faget og nødvendige redskaper for læring og utvikling. Ferdighetene skal være integrert i kompetansemålene der de er relevante.

Ja

Ingen

? **Ivaretar kompetansemålene det viktigste lærlingene skal ha lært etter Vg3?**

Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.

Ja

Kompetansemål er retta mot 'lærlingen'. For å sikre at vaksne som gjennomfører gartnarutdanning vert inkludert i læreplanen kan det stå lærlingen/eleven.

? **Legger kompetansemålene til rette for lokal tilpassing?**

Lærlingene skal utvikle kompetanse slik det er uttrykt i læreplanen for faget. Kompetansemålene er utformet slik at du kan tilpasse opplæringen til lærlingen på mange ulike måter og ut fra virksomheten til bedriften.

Nei

Kompetansemåla i seg sjølv er formulert slik at dei gir rom for lokal tilpassing, medan sjølve lærlingordninga ikkje gir tilstrekkeleg rom for tilpassing til opplæringstilbodet for vaksengartnarar.

Gartnarutdanning for vaksne vert gjennomført i fleire fylkeskommunar. I Hordaland har tilbodet eksistert sidan 2009 og er vidareført i Vestland fylkeskommune frå 2020. Utdanninga er finansiert over jordbruksoppgjeret og det er Landbruks- og matdepartementet som tildeler midlane.

Målgruppa er vaksne over 25 år som står i / har tilknytning til gartnarnæringa. Utdanninga strekker seg over to år og dekkjer Vg2 Landbruk og gartnarnæring og Vg3 Gartnarnæring. Undervisningstilbodet er samlingsbasert, det vert lagt opp til 9 samlingar per skuleår à 3 dagar. Kvar samling er på 22 undervisnings-timar. Mellom samlingane arbeider deltakarane med ulike fagoppgåver.

Samlingsbasert utdanning gir rom for at vaksne kan ta utdanning samtidig som dei står i jobb. Utdanninga bidreg til naudsynt og kontinuerleg kompetanseheving i næringa. Talet på søkarar til tilbodet er kvart år monaleg større enn inntakskapasiteten tilsvarande ein yrkesfagleg klasse. Fråfallet er samstundes svært lite.

Nyleg var det arrangert eit møte på Voss med føremål å gje innspel til utdanninga, der representantar frå frukt, bær, grønt og veksthus deltok. Møtet understreka sterkt at ein må finna løysingar i den nye lærefagsordninga, der den skulebaserte utdanninga vert vidareført, til dømes som eit alternativt Vg3 i skule for denne målgruppa. Det vart peika på at dette primært er vaksne som står i praksisfeltet som tilsette, eigarar / drivarar av verksemda, eller som skal ta

over denne. Dei manglar tilstrekkeleg fagkompetanse og treng eit tilpassa opplæringstilbod som kan kombinerast med å drifte garden, veksthusa eller annan jobb.

? Legger kompetansemålene til rette for en god progresjon?

Legger kompetansemålene til rette for en god progresjon fra opplæring i skole til opplæring i bedrift?

Ja

Ingen

? Legger læreplanen til rette for samisk innhold?

Den samiske kulturarven er en del av kulturarven i Norge, og gjennom opplæringen skal lærlingene få innsikt i historien, kulturen, samfunnslivet og rettene til det samiske urfolket. Lærlingene skal lære om mangfold og variasjon innenfor samisk kultur og samfunnsliv.

Vet ikke

Ingen kommentar fra instansen

? Har læreplanen et realistisk omfang ut fra opplæringstiden?

Ja

Ingen

? Fungerer teksten om undervegsvurdering godt som en støtte for instruktøren i vurderingsarbeidet?

Ja

Kompetansemål er retta mot 'lærlingen'. For å sikre at vaksne som gjennomfører gartnarutdanning vert inkludert i læreplanen kan det står lærlingen/eleven.

? Er det en god sammenheng mellom tekstene i «Om faget» og innholdet i kompetansemålene?

Ja

Ingen

❓ **Er språket i læreplanen klart og tydelig?**

Ja

Ingen

❓ **Er det en realistisk tidsramme på fagprøven?**

Ja

Vurderingsordninga bør innehalde eit alternativ, eit høve til tilpassing, som opnar for Vg3 gjennomført i skule for vaksne.